

*Колісник О. В.,
канд. юрид. наук,
старший науковий співробітник,
асистент кафедри цивільного процесу,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

ЮРИСДИКЦІЙНІ ПИТАННЯ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ТА БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ТА ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ

В аспекті забезпечення судового контролю за законністю та правомірністю дій державних та приватних виконавців під час виконання судових рішень та рішень інших органів досить актуальними є проблеми розмежування предметної юрисдикції різних за своїм характером спорів, які виникають у процесі виконавчого провадження та поза його межами.

Відповідно до ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження» (далі – Закон), якщо йдеться про оскарження рішень, дій чи бездіяльності державного чи приватного виконавця під час виконання ним судових рішень, належним судом із вирішення спору буде суд, який видав виконавчий документ. Так само у ст. 447 ЦПК та ст. 339 ГПК вказано, що сторони виконавчого провадження мають право звернутися до суду із скаргою, якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю приватного виконавця під час виконання судового рішення порушено їхні права. Проте якщо йтиметься про оскарження рішень, дій чи бездіяльності державного чи приватного виконавця під час виконання рішень інших органів, а не суду, а також про оскарження постанов приватного виконавця про стягнення основної винагороди, витрат

виконавчого провадження та штрафів, то в такому разі належним судом із розв'язання зазначених питань буде адміністративний суд.

На перший погляд така законодавча конструкція не породжує конфлікту юрисдикцій. Проте практична площина цього контексту висуває багато питань для роздумів. Поширеною є ситуація, коли після закінчення виконавчого провадження або повернення виконавчого документа до суду, який його видав, виконавець у порушення вимог ст. 40 Закону не знімає арешт з майна чи коштів боржника. Так, у справі № 678/1191/18 Летичівським районним судом позовну заяву залишено без руху у зв'язку з тим, що сторона виконавчого провадження мала б звернутися не з позовною заявою щодо зняття арешту з майна, а зі скаргою в порядку ст. 447 ЦПК до суду, який видав виконавчий документ. Така позиція безумовно відповідає процесуальному законодавству. Але ж право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності виконавця мають лише сторони виконавчого провадження. Слід враховувати, що особа залишається стороною виконавчого провадження до тих пір, доки воно не завершено. Саме тому особа, яка вже не є учасником виконавчого провадження, але арешт чи інші обмеження щодо її майна не зняті, позбавляється можливості подати скаргу відповідно до ст. 447 ЦПК або ст. 339 ГПК. Відповідно до п. 2 Постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.06.2016 р. позов про зняття арешту з майна може бути пред'явлений власником, а також особою, яка володіє на підставі закону чи договору або іншій законній підставі майном, що не належить боржнику (речове право на чуже майно). Як стає зрозуміло з цього положення, боржник, будучи стороною відкритого виконавчого провадження, не може подавати подібний позов, а таке право мають лише особи, майно яких помилково було включене до арештованого майна. Але після закінчення виконавчого провадження боржник втрачає цей статус, тому, на нашу думку, єдиним способом захисту майнових прав такої особи залишається подання позовної заяви про зняття арешту. Захист прав «колишнього» боржника виконавчого провадження тепер має здійснюватися не в порядку судового контролю за виконанням судових рішень, а в порядку позовного провадження.

Варто звернути увагу й на те, що дуже часто зацікавленими особами у подібних справах виступають спадкоємці «колишніх» учасників виконавчого провадження, які не можуть прийняти та оформити спадщину через наявність у відповідних реєстрах заборон чи обмежень щодо спадкового майна. Такі особи теж можуть захистити свої порушені права шляхом подання позовної заяви про зняття арешту. Але й тут постають певні перешкоди і труднощі, зокрема щодо визначення належного відповідача: хто саме має бути ним визнаний – державний чи приватний виконавець, орган ДВС чи особа, в інтересах якої було накладено арешт.

Досить непоодинокими є також випадки, коли суди фактично

позбавляють особу права на судовий захист, залишаючи без руху позовні заяви щодо зняття арешту з майна через те, що зацікавленою особою не перелічено конкретних видів рухомого та нерухомого майна, з якого потрібно зняти обмеження, фактично прикриваючись тим, що відсутність вказівки на конкретне майно позбавляє суд можливості вирішити питання підсудності та відкриття провадження. Прикладом може бути ухвала Ладижинського міського суду Вінницької області у справі № 135/84/21 від 01 лютого 2021 р.

Таким чином, для правильного вирішення питання розмежування юрисдикції загальних та спеціальних судів щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних чи приватних виконавців, а також для вирішення питання предметної юрисдикції спорів, пов'язаних з виконавчими діями цих осіб, важливо правильно визначити: 1) суб'єктів оскарження (чи є вони учасниками виконавчого провадження, чи ні), 2) об'єкт оскарження, 3) у який момент відбувається оскарження (під час відкритого виконавчого провадження чи після його закінчення), 4) у порядку судового контролю за виконанням судових рішень чи у порядку позовного провадження має відбуватися захист прав, порушення яких відбулося під час здійснення виконавчого провадження.

*Коломієць Я. Л.
канд. юрид. наук,
асистент кафедри цивільного процесу,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ

Виконання судових рішень є одним з основоположних прав особи на судовий захист, яке гарантоване як на рівні національного законодавства України, так і нормами міжнародного права.

З прийняттям законів України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 р. № 1404-VIII (далі – Закон) та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (далі Закон) від 02.06.2016 р. № 1403-VIII було запроваджено інститут приватних виконавців. Відтак України перейшла на змішану модель організації примусового виконання рішень. Така новела має на меті зменшити навантаження на державних виконавців та покращити ефективність виконавчого процесу.

Завданням приватних виконавців як і органів державної виконавчої служби є своєчасне, повне і неупереджене виконання рішень, примусове виконання яких передбачено законом. Держава наділила державних і приватних виконавців рівними правами та обов'язки під час виконавчого